

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.549 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOUVENEC

Zveza narodov naj oživi!

Od začetka svojega obstanka se Zveza narodov še nikdar ni sestala v tako kritičnem trenutku, kakor je današnji za vse človeštvo kakor tudi zanjo samo. V Ženevo so poslanci narodov iz vsega sveta prinesli debele torbe, polne skrbi in želja bednih človeških mas, ki se ključijo ob teži gospodarske, pa tudi moralne krize in se med seboj prerivajo za kos kruha, kos plodovitejšje zemlje. Vsak narod trdi, da se rine v ospredje le zato, da bi ujel pramen sončnih žarkov, do katerih ima pravico že zato, ker obstoji. V resnici pa ga vodi naprej ne-nasitni egoizem, ki mu potiska v roko tudi orožje.

Malokdaj je tako razdvajal narode šovinistični nacionalizem, ki je samo plod golega egoizma, malokdaj si v časopisju velikih narodov tako pogosto bral besedo imperij, pri drugih zopet »revanšac«, nikdar »še niso najlepši sil mladine javno in tajno tako trenirali za žalostni smrtni posele« (Herriot v svojem zadnjem govoru), kakor danes v Italiji, Rusiji in Nemčiji; nikdar še niso države zahtevale od državljanih sorazmerno z njihovimi dohodki toliko denarja za smrtonosno orožje kakor danes.

V tem času se je sestala največja človeška organizacija miru, da ne govorimo o katoliški cerkvi, ki ni od tega sveta. Zveza narodov je zrastle iz vroče želje po miru, ki je navdajala narode po prenehanju svetovnega klanja. S kakšnim navdušenjem smo takrat pozdravili Wilsonovo idejo! Od takrat je nastal v razpoloženju narodov do ženevske ustanove nepričakovan obrat. Da bi si kateri narod danes želel vojno, ne moremo verjeti, pač pa je želja po miru splošna, le do izraza ne pride. Res da v premnogih deželah ni »vse mirno«, v današnjem času, da bi lahko izgovorilo in to svojo željo povedalo, toda nič manj ni res, da se je vseh slojev, ki jim je že vojna zrahljala živce in gospodarska kriza ubila vsak polet, radi razočaranja nad svojimi voditelji, radi javnega teptanja moralnih vrednot in človeških pravic postal tako nevaren brezbriznost, apatija do vsega, kar je v zvezi z javnim življenjem, da se je v širokih plastih narodov se polasča že nblizem, ki pogubno vpliva tako na notranje politično življenje kakor na mednarodne odnose in na vsak poskus zblizanja med državami.

Zveza narodov je prav gotovo mnoge razočarala, in sicer predvsem male narode, ki so od nje največ pričakovali. Pri njej so iskali varstva in zaščito pred močnejšimi, a so se razočarani vračali iz Ženeve. Narodne manjšine v velikih državah zamajajo na svoje pravice. Zalibog moramo ugotoviti, da je Zveza narodov v tej svoji glavni funkciji, da namreč štiti šibkejšje pred močnejšimi, popolnoma odpovedala. Postala je torišče zakulisnih bojev velesil, ki koristi malih držav vedno pre-zrejo.

Najhujiši udarec je zadala Zvezi Japonska zasedbo Mandžurije. »Apostol miru« Aristid Briand se je dobro zavedal, da so na dan izbruh mandžurskega spora nastopili za Zvezo usodni dnevi. Prav ta skrb ga je gnala v Ženevo in a palico je moral pomagati svojim trudnim nogam, ki so že silile v grob, da so ga prinesle do govorniške tribune. Vsa njegova bistrost in njegove dolgoletne diplomatske izkušnje niso pomagale. Njegov poskus, da bi rešil ugled Zveze, se je razbil ob načrtih japonskih imperialistov.

Danes stoji Zveza zopet pred tem vprašanjem. Lyttonovo poročilo o okupaciji Mandžurije, s katerim je preiskovalna komisija Zveze narodov obsodila japonsko politiko, pride na dnevni red med tem zasedanjem. Japonska je poluradno Zvezi sporočila, da bo prisiljena izstopiti iz nje, ako jo na podlagi tega poročila Zveza obsodi. Kaj naj Zveza narodov stori? Njeni idealni zagovorniki zahtevajo odločno obsodbo Japonske, ki edina lahko še reši morelno ugled ženevske ustanove, taktiki svetujejo zopetno odložitev razprave.

Nemčija se ne udeležuje razorožitvene konference in črno zahteva enakopravnost v oboroževanju ter grozi z izstopom iz Zveze, in Mussolinijev veliki fašistični svet je napovedal za jesen revizijo odnosov fašistične Italije do Ženeve. Značilno je, da so prav tiste države, kjer nacionalizem najbolj cvete, največje nasprotnice Zveze narodov.

Položaj Zveze narodov je res kočljiv v vsakem pogledu, tudi gospodarskem; od 34 milijonov francozov dolguje Zvezi njene članice nič manj kakor 19 milijonov!

Za Zvezo so napačile odločilne ure. Mari je obsojena na smrt? Tega ne verjamemo. Zgodovina njenega kratkega obstoja je pri vseh njenih pomankljivostih pokazala, da je v interesu vsega človeštva, da se ta veliki in stalni mednarodni forum obrani. Pri vsem tarnanju moramo priznati, da je vendar njena zasluga, da se veliki politični, gospodarski in socialni problemi javno razpravljajo, pred vsem svetom. Pred vojno tega ni bilo.

Zveza narodov je edino opozorišče, na katerem majhne države lahko vsaj izgovorijo, čeprav ne pride njihova beseda še do veljave. Nikakega dvoma ne more biti, da bi razpad Zveze narodov prinesel veliko škodo predvsem majhnim narodom. Mednarodna politika bi se zopet zatekla za kulise tajne diplomacije in ideji miru bi bil zadan smrtni udarec. Na državnikih, ki danes predstavljajo narode v Ženevi, leži velika odgovornost. Na drugi strani je pa tudi dolžnost vseh, ki imajo količikaj

ZN pred kritičnimi trenutki

„Pred javnostjo stojimo kot obtoženec“

Ženeva, 26. sept. tg. Otvoritev 13. plenarnega zborovanja Zveze narodov se je izvršila danes popoldne v atmosferi dvomov in nezaupanja. Za predsednika je bil izvoljen s 44 glasovi grški poslanik Politike. Predsednik Sveta Zveze narodov de Valera je podal pregled o izvršenem delu v preteklem letu in je smatral, da lahko ugotovi gotov napredek, dostavil pa je, da dosedanj napredek daleč zaostaja za tem, kar so želeli in pričakovali vsi narodi na svetu. Z obžalovanjem je govoril o omejitvah, ki so postale potrebne zaradi krize, in ugotovil, da je prišel za Zvezo narodov kritičen trenutek, ko bo morala pokazati svojo moč ali svojo slabost. Številne kritike proti Zvezi narodov jo celo dolžijo, da je zatiranje zvestobe paktu Zveze narodov samo na ustnicah delegatov, ne pa tudi v njihovih srcih. V gospodarskem pogledu so prevladovali nacionalni posebni interesi in v javnem mnenju sveta stojimo tu v vlogi obtoženca. Brez dokazov proti nam, ki jih moramo ovreči, je skoraj preogromno. Edino sredstvo, zavrniti tako kritiko, bi bilo, dokazati narodom neovrgljivo, da je pakt Zveze narodov res pravi pakt, katerega nobena država, niti velika niti mala, ne sme kršiti brez kazni. Glede gospodarskih odnosov in nalog bodoče svetovne gospodarske

konference je de Valera rekel, da so gotovo potrebne mnoge mednarodne odredbe, toda usmeriti voljo za gospodarsko aktivnost iz gotovih moralnih in duševnih slabosti pa je tako delo, katero vsako najboljše lahko stori v svoji lastni deželi.

Od 56 držav članic jih je zastopanih 53. Svojih delegatov niso poslale samo Argentina, Honduras in San Domingo.

Zasedanje bo najbrže trajalo do 10. ali 12. oktobra. Danes popoldne se sestane tudi urad razorožitvene konference.

Japonsko-kitajski spor - najvažnejši problem ZN

London, 26. sept. ž. Tukajšnji listi smatrajo, da se je predsednik irske vlade de Valera pokazal na položaju predsednika Sveta Zveze narodov kot neizprosno sovražnik Japoncev in torej ni izključeno, da bo delal na tem, da pride do izraza predvsem teza kitajske vlade, po kateri je samo skupščina Zveze narodov kompetentna, da izda končni sklep o mandžurskem vprašanju. Po besedah de Valere, Japonska na seji, ki jo je predsednik sklical za 14. oktobra, ne bo smela sabotirati diskusije o

Mandžuriji. Javno je torej, da se de Valera pripravlja na to, da postavi člane Sveta Zveze narodov pred dilemo, da se odkrito izjavijo proti ponovni odgoditvi razprave o mandžurskem vprašanju in da mandžursko vprašanje poslejo na reševanje skupščini Zveze narodov, ali pa da kompromitirajo svojo nepristranost, če bi odbili njegov predlog, ker bi to pomenilo, da podpirajo zavlačevalno taktiko Japonske, ki s tem dobiva možnost, da svoj sedanj položaj v Mandžuriji učvrsti in da tako pripravi pot za svoje nadaljnje namere na Kitajskem. S tem je stališče ameriškega državnega tajnika za zunanje zadeve Stimsona dobilo odličnega zagovornika baš v osebnosti Zveze narodov.

Tajna seja razor. konference

Ženeva, 26. sept. AA. Danes popoldne se bo vršila seja predsedništva razorožitvene konference. Seja bo v začetku tajna in se bo čez pol pre-tvorila v javno.

Mislijo, da bo na tej seji predsednik konference Henderson obrazložil svoje stališče nasproti nekaterim političnim vprašanjem, o katerih bo zahteval, da se na seji diskutira.

Venizelos pravi, da je zmagal

Rezultati bodo znani šele čez nekaj dni

Atene, 26. sept. tg. Z zmago slavjem trdijo venizelisti, da so zmagali v novi zbornici s sto mandati, doim jih imajo rojalisti 80. Na tretjem mestu so komunisti. Venizelos je izdal proklamacijo na narod, kateremu se zahvaljuje za zmago in napoveduje, da bo vodil politiko za učvrstitev republike. Končni rezultat volitev pa je pričakovati šele v četrtek. Rojalisti zanikajo resničnost venizelističnih zmagovalnih vesti. V Atenah sanjajo si stojijo venizelisti in rojalisti približno enako močni nasproti, doim so venizelisti v Pireju dosegli večje uspehe. Male republikanske stranke so v volivnem boju propadle, ker so venizelisti in rojalisti fanatično agitirali proti njim. Do resnih incidentov ni prišlo. Voljavstvo pa še vedno straži javna poslopja.

Atene, 26. sept. tg. V večernih urah se ocenjuje izidi volitev nekoliko manj ugodno za venizeliste,

ki imajo 8—13 glasov več kakor rojalisti. Končni rezultati še niso povsem pregledni. Komunisti, ki l. 1928. še niso mogli dobiti nobenega mandata, bodo prišli v novi parlament z 10—15 zastopniki. Venizelosovala vlada bo ostala na svojem mestu do 25. oktobra, to je do prvega sestanka nove poslanske zbornice. Do tedaj se bo lahko videlo, kakšna koalicijska bo možna venizelistom z drugimi republikanskimi strankami. Kakor se čuje, namerava Venizelos nastopiti z ostrijšimi odredbami proti rojalistični stranki.

Atene, 26. sept. AA. Vodja monarhistov Caldaris je izjavil, da je zadovoljen za redom, ki je vladal o priliki večerajšnjih volitev po vsej Grčiji. Poselna zahvala pa gre častnikom grške vojske, ki so bili ves čas glasovanja nevtralni.

MacDonaldov odgovor zadovoljil Gandhija

Gandhi prenehal s postom — Radost v Indiji

Vsebinska sporazuma

Iz Kalkute javljajo, da je neka skupina indijskih nacionalistov izvršila ponoči napad na evropski institut, ki je pod upravo železniškega podjetja v Bengaliji. Pri tej priliki je bila ubita neka ženska, 7 oseb, od katerih je bilo 5 funkcionarjev britske politične uprave, pa je bilo hudo ranjenih. Napadalcu so izkoristili splošno zmedo ter jo neznankam popihali.

Poona, 26. septembra. AA. Včeraj ob 16.15 po indijskem času je polkovnik Doyle, generalni nadzornik ječ, sporočil Gandhiju sklep britanske vlade, da sprejme poonski dogovor. Toda Gandhi je šele tri četrte ure nato prenehal s postom, ki je trajal šest dni in pet ur. V Bombaju vlada nad tem veliko veselje in pričakujejo manifestacij prebivalstva. Zakonodajna skupščina je z velikim navdušenjem pozdravila sklep britanske vlade, da sprejme poonski dogovor med nedotakljivimi in indijci o občinskih volitvah. Na predlog predsednika zbornice se je nato obsodil v posebni resoluciji teroristični atentat, izvršen 24. t. m., in izrekla simpatija ranjenecem in rodbinam ubitih.

Poona, 26. septembra. AA. Ko so Gandhiju prinesli vest, da je britanska vlada pristala na sporazum, so ga morali v postelji dvigniti in mu podložiti visoko vzglavje. Nato je imel kratak razgovor s svojim prijateljem in šele potem se je odločil prenehati z gladovanjem. Potlej je prisostvoval verskim obredom, ki so se vršili pod vodstvom znamenitega indijskega pesnika Tagora. Po končanih obredih je izpil skodelico oslajenega citronevega soka in se izmučen zgrudil nazaj na posteljo.

40urni delavnik na Češkoslovaškem

Praga, 26. sept. Minister za socialno politiko dr. L. Czeh je predložil vladi zanimiv načrt za pobijanje brezposelnosti to zimo. V Češkoslovaški je splošno mnenje, da se industrijska kriza ne bo omilila in da temu primerno brezposelnost ne bo padla. Ko se je leta 1929 češkoslovaška vlada lotila vprašanja brezposelnosti, je bilo v državi samo 35.000 delavcev brez posla, danes je prijavljenih nič manj kakor 400.000. V svojem programu si je minister Czeh postavil tri naloge, da bi vprašanje brezposelnosti načelno rešil, in sicer: Delavstvu je treba preskrbeti delo namesto ga vzdrževati s podporami; skrajšati je treba delovni čas in organizirati delovni trg, to se pravi ponudbo in povpraševanje. Vlada je stavila ministru na razpolago v ta namen 145 milijonov. S tem denarjem bo zagotovljeno delo 200.000 delavcem. Minister za socialno politiko zahteva, da se delovni tednik zniža od 48 na 40 ur in se je pridružil akciji, ki je v teku

vpliva na javno mnenje in na vzgojo narodov, da s širjenjem mednarodne miselnosti utrjujejo temelje Wilsonove ustanove.

—skl.

Negotov razplet krize na Madžarskem

Budimpešta, 26. sept. ž. Politične audience, ki so trajale danes od pol 10.13, niso prinesle razjasnitve v politični položaj. Vodilni politiki se branjajo dati kakršnekoli izjave, tako da je politična kriza še bolj nejasna. Predvsem se predvideva kombinacija, po kateri bo predsednik vlade minister narodne obrambe Gombos ali pa provelni minister grof Klebelsberg, med tem ko je kombinacija s povratkom grofa Bethlana, ki se je zelo razširjala v soboto, padla v vodo iz zunanje-političnih oziror.

Kriza angleške vlade

London, 26. sept. ž. Ves včerajšnji dan sta poskušala minister za kolonije Thomas in vojni minister lord Heilsham pregovoriti liberalne ministre, da ostanejo v vladi. Tem pogajanjem je prisostvoval tudi MacDonald, ki je davi zahteval, da liberalni ministri ostanejo v vladi vse do takrat, dokler ne bo sklicana gospodarska konferenca, ker bo sicer v nasprotnem slučaju izvajal konsekvence. Malo verjetno pa je, da bi se liberalni ministri ustrašili MacDonaldove grožnje in spremenili svoj sklep že radi tega, ker Samuel trdovratno vztraja pri svoji demisiji. Sodelovanje liberalnih ministrov v vladi brez Samuela pa si ni mogoče zamisliti. O naslednjih posameznih liberalnih ministrov krožijo razne govorice. Tako naj bi zunanje ministrstvo prevzel notranji minister, notranji minister pa naj bi postal lord Londonderry.

Katalonska ustava izročena

Barcelona, 26. sept. ž. Včeraj je postala Katalonija avtonomna država v notranjosti španske države. Dogodek je bil praznovan v vseh mestih z velikimi narodnimi svečanostmi. V Barceloni je bila velika vojska parada, katere se je udeležilo veliko število oseb. Katalonija ima popolno samoupravo. Španija ima edino pravico, da sklepa pogodbe z drugimi državami ter da lahko intervenira v slučaju nemirov za odcep Katalonije od Španije. Razen tega ima Španija nekatere pravice pri pobiranju davkov.

Komunistična večina v Sofiji

Sofija, 26. sept. tg. Včerajšnje občinske volitve v glavnem mestu so prinesle komunistično večino. Od 36 mandatov so jih dobili komunisti 22, vladni blok z demokrati 10, desna opozicija Cankova pa 3 mandate, kar pomeni v primeri z lanskimi volitvami v sobranje več ko podvojitev števila komunistov in izgubo polovice glasov vladnega bloka. Ministrski predsednik je že napovedal, da bo razpustil občinski svet takoj, ko se bo sestel. Izid volitev je povzročil največje vznemirjenje v vladnih krogih. Smatra se za verjetno, da bo komunistična stranka razpuščena.

Sofija, 26. septembra. AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča: Včeraj so se v Sofiji vršile občinske volitve, ki so potekle v popolnem miru in redu. Po dosedanjih rezultatih je od 65.000 vpisanih volivcev glasovalo okoli 44.000. Po tem takem je bila volilna udeležba za okoli 9.000 manjša, kakor pri volitvah v sobranje l. 1931.

Vladni blok in meščanske opozicijske stranke so ohranile dosedanje medsebojno razmerje, komunisti pa so število svojih glasov in s tem tudi občinskih odbornikov povečali.

Ceprav imajo komunisti navzlic porastu samo 14.000 glasov od 44.000 oddanih glasov, postanejo vendarle številčno najmočnejša skupina v novem občinskem odboru.

Porast komunističnih glasov si v Sofiji tolmačijo s temi tremi razlogi:

Prvič s samim volilnim razporedom, ki deli mesto Sofijo na šest volilnih okrožij,

drugič s silnim zbrobljenjem meščanskih sil in glasov na mnogo strank, in

tretjič z dejstvom, da mnogo volivcev, ki to pot niso šli volit, pripada malone izključno meščanskim strankam.

Iz vsega tega se vidi, da število mandatov, ki jih komunisti dobe, nikakor ni prava slika dejanskega razmerja med strankami. Zato niso izvoljenemu občinskemu odboru tudi ne bo poverjena uprava nad prestolnico.

Angleško posojilo Poljskom

Varšava, 26. sept. AA. Pat poroča: Angleška bančna skupina British Overseas bank je dovolila kartelu poljskih sladkornih tovarn kredit 800.000 funtov šterlingov za finansiranje nove sladkorne kampanje.

Zagrebska vremenska napoved: Toplo in zeli spremenljivo, oblačno, vetrovno s prehodnim deževjem.

Pogled v sovjetske tovarne

(Od našega stalnega ruskega dopisnika)

V začetku septembra.

Prva tovarna, ki sem jo v Rusiji videl, je bila fabrika »Max Hölz« v Leningradu. Obrat je bil zgrajen že v predvojni dobi in se pod sovjetskim režimom ni bistveno razširil. Tovarna izdeluje stroje za izdelavo cigar in cigaret, pletilne stroje in razne naprave, ki se rabijo v tekstilni industriji. V zadnjem času je pričela izdelovati tudi linotype. Dosedaj so izdelali dva takšna stroja za tiskarsko stavljenje po modelu, ki je prišel iz Nemčije, ki jih pa radi bistvenih napak v konstrukciji niso mogli spraviti v pogon. Pri ravnanju tovarne so mi kljub temu povedali, da ima tovarna v načrtu veliko razširjenje na nove industrijske panoge. Zanimljivo je videti na stenah tovarne velikanske plakate, ki so z velikimi črkami govorili: »velikemu industrijskemu proletariatu v postavitvi produkcijske fronte v prvem polletju 1932«. Plakati pozivljajo delavstvo, da naj energično nadoknadi »stranotno zastajanje za petelinim načrtom« vsaj v drugem polletnem času. Ko sem hodil po tovarni, mi je padlo v oči, da so mnogi stroji mirovali. — Inženjer, ki me je spremljal, mi je stvar razložil tako, da so dobili velika naročila v drugih panogah in so tjejak koncentrirali vse delovne sile.

V Moskvi sem delj časa iskal prilike, da bi si ogledal obrat v neki tovarni, a se mi ni posrečilo. Prav tako sem bil odklonjen v Nizhnyem Novgorodu, ko sem si hotel ogledati tankašijsko avtomobilno tovarno. Vodstvo mi je izjavilo, da vlada v tovarni takšen obrat, da bi vsak obisk samo oviralo delo. Tovarna je bila otvorena šele 1. januarja letos z velikimi svečanostmi. Tovarno so postavili Fordovi inženjerji. Toda že marca je morala obrat ustaviti, ker se sovjetski delavci niso spoznali na komplicirano mašinerijo. Oficialno je tovarna maja pričela zopet z delom. V resnici se pa vse do danes še vedno le poskušajo spraviti tovarno v odgovarjajoči obrat. Celo po sovjetskih podatkih izdelajo na dan le 40 voz, ki pa po večini vsi ostanejo v magazinih, ker jim manjkajo najvažnejši deli, kakor krmilo, sveče itd. Sredi avgusta sem videl v skladišču nad tisoč takšnih pol zgotovljenih voz.

Prvo veliko tekočo industrijsko podjetje zgrajeno pod sovjetskim režimom je Stalingrad (prej: Zarin), velika tovarna za traktorje, ki se po ustanovitvi žake imenuje »Dzeržinskij«. Tovarna je oddaljena kakih 12 km od mesta. V strašno izdelanem avtomoblu sem se tjejak popeljal po široki dolinici, ki zgleda precej žalostna. Na pobočjih spločnenih gričev stoji delavske barake, precejšen del delavstva pa je nastanjen kar pod šotari, ker niso mogli v tako hitrem času zgraditi dovolj stanovanjskih hiš.

Pred zasedanjem Panevropskega kongresa v Baslu

Informacije ljubljanskega delegata dr. F. Majarona

Od 1. do 4. oktobra t. l. bo zasedal v Baslu drugi Panevropski kongres, ki ga je sklical predsednik Panevropske unije grof Coudenhove-Kalergi. — Kongres bo razpravljal o evropski krizi in o možnostih, kako jo premagati. V ta namen so povabljeni v Basel delegati vseh evropskih organizacij Panevropske unije, najuglednejši politiki in gospodarski veljaki, predsedniki trgovskih, kmetijskih in drugih organizacij, znameniti novinarji in ravnatelji listov, pisatelji, umetniki in pomembni znanstveniki, zastopniki ženskih organizacij in sindikalni šefi. Poleg plenarnih sej predvideva program podrobno delo komisij in zlasti predavanja. Delovna bodo komisije: politična, gospodarska, pravna in propagandna. Predavanja bodo obravnavala naslednje teme: Anglija in Evropa (predava kolonialni ministri: g. L. S. Amery, London), Evropa in Združene države Severne Amerike, Evropski gospodarski problemi (Lucien Coquel, generalni tajnik Evropske carinske zveze, Pariz), Odprava gospodarske krize (Francis Delaisi, narodni ekonom, Pariz), Evropski gospodarski problemi (Edouard Dolléans, generalni tajnik mednarodne trgovske zbornice, Pariz), Odprava gospodarske krize (Wladimir Woytinski, narodni ekonom, Berlin), Evropska valutna vprašanja (Hans Försberg, bankir, Berlin), Odliv evropske trgovine (ravnatelj Meister, mednarodna liga združenj potujočih trgovcev, Bern), Panevropski in mali narodi (A. Mihailakopulos, zunanji minister, Atena), Varstvo Evrope (Nikola Politis, poslanik, Pariz), Evropska nacija (José Ortega y Gasset, poslanec, Madrid), Panevropska in ženske (Germaine Malaterre-Sellier, Pariz), Evropski milos (Liebhurg, Bern). Najavljenih je še mnogo drugih govornikov. Razpravljalo se bo tudi o vprašanju narodnih manjšin.

V septembru 1. 1930. je bila ustanovljena v Jugoslaviji »Panevropska unija v kraljevini Jugoslaviji, ki šteje tri organizacije, in sicer v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Skupni forum teh treh organizacij je Predstavništvo Panevropske unije kraljevine Jugoslavije, v katerem so delegati vsi predsedniki, podpredsedniki, blaginiki in tajniki

Tovarna je opremljena z najmodernejšimi nemškimi in ameriški stroji in zaposluje do 13.000 delavcev, od katerih bo kakih 1000 kvalificiranih. Prištetih je treba 300 nemških delavcev, ki zaslužijo približno 300 rubljev na mesec in 4 ameriške mojstre. Vi zaslužijo na mesec 550 rubljev in 150 dolarjev v valuti. Nemški delavci imajo posebno oskrbo, ki je dosti boljše od ruske. Tovarna je od 15. julija do 1. avgusta počivala »radi popravila«, kakor je bilo uradno razglašeno. Neki predelavec mi je rekel, da dobršen del delavstva ni več prišel na delo, ko so tovarno zopet otvorili, to pa zaradi slabih prehranjevalnih razmer. Ko sem stopal po obširnih delovnih prostorih, sem dobil vtis, da stojijo pri strojih več delavcev, kakor pa sem opazil v Nemčiji ali v Angliji v istih obratih. Očividno je radi nižje kvalifikacije ruskega delavstva treba za isto delo pri strojih, kot na zapadu, več delovnih moči. Ameriški inženjer mi je pravil: »S tem obratom in s tolikšnimi delavnimi silami bi napravili v Ameriki v enem tednu, kar napravijo ti v enem mesecu«.

Delavska disciplina, o kateri sovjetsko časopisje neprestano loži, tudi v Stalingradu kaže gotove vrzeli. Sredi vsega obrata vam delavec zapusti svojo postojanko in gre mirno kaditi svojo cigareto. Kajenje med delom mora biti sploh neodoljiva potreba, ker na stenah vise plakati: »Ko greš kaditi, ne pozabi ustaviti stroja«.

V začetku avgusta, ko sem bil prvič v tovarni, so mi navedli kot dnevno produkcijo 150 traktorjev. Tekoči trak tedaj ni tekel in so ga nadomestile mlade delavke, ki so si z rok v roke podajale potrebne materiale. Videli sem vse polno že skoraj izdelanih traktorjev, ki so bili postavljeni nekaj korakov proč od zaključne točke, kako so jih devali narazen in popravljali. Tudi sicer je po dvoriščih polno rjavčevih traktorjev — izvržkov. Izmed 150 na dan izdelanih strojev jih je začetkom avgusta odjeznila komisija mogla sprejeti komaj 40.

Nasprotno pa dela tovarna za traktorje »Selmaše v Rostovu na Donu« odlično vti. Tovarna je bila postavljena v obrat že leta 1930, medtem ko je ona v Stalingradu pričela šele lani z delom. Vse naprave pokrivajo po večini 180 hektarov in zaposlujejo 17.000 delavcev. Tovarna izdelava vse mogoče poljske stroje, zlasti stroje za košnjo. Delavska disciplina je dobra, tempo hiter in nikjer ni videti delavcev, ki bi okrog postavali. Na čelu tovarne stoji izvršno vodstvo in lankoletna produkcija je za 8% presežala zahtevano kvoto. V Rostovu je tudi dobro preskrbljeno za delavska stanovanja. Delavske kolonije so široke in po nemškem načinu obdane z drevti in parki.

krajevni organizacij. Ljubljanska organizacija, ki je bila istočasno ustanovljena kakor ostali dve v državi, ima v odboru kot predsednika dr. A. Gosarja, kot podpredsednika dr. Ravniharja in univ. prof. dr. M. Dolence, kot blaginika dr. Slokarja in kot tajnika dr. F. Majarona. Jugoslovanske organizacije je docela samostojna, pač pa se v glavnem ravna po direktivah centralne Panevropske unije na Dunaju. Častni predsednik organizacije je dr. V. Marinković, predsednik častnega komiteja je dr. A. Korošec. Častni člani so dr. Pitamie, minister Sverljuga, France, Jelič, kipar Meštrovič in dr. Kostja Kumanudi. — Kot delegati jugoslovanske organizacije odidejo v Basel: tajnik ljubljanske organizacije dr. Ferdinand Majarona, dr. Momčilo Ninčič, Jovan Marković, generalni tajnik unije Životić, Ljubomir Stejanović, minister France, predsednik zagrebške trgovske zbornice dr. Vrbanić in ravnatelj tamošnje radio postaje dr. Ivo Stern. — Jugoslovanska delegacija bo nastopila skupno in bo imela v Baslu dne 30. septembra konferenco, da se domeni o delu kongresa.

V pozivu, ki ga je razposlal grof Coudenhove-Kalergi glede tega kongresa, citamo med drugim: »Gospodarska in politična kriza, ki jo preživlja Evropa, polkazuje vsem Evropecem, ki nimajo predsodkov, kako nesmiselna in nevarna je današnja dezorganizacija njih kontinenta. Kljub temu se vlade pomislijo napraviti konec temu strahotnemu položaju s politično organizacijo Evrope. To obnavljanje sprito neposredne nevarnosti za politično, gospodarsko in kulturno bodočnost Evrope me je napotilo, da apeliram neposredno na vse Evrope, ki se zavedajo svoje odgovornosti, ter da jih povabim k velikemu kongresu Evrope v Baslu. Ta kongres bo navezal stike med prvobornimi evropskimi misli vseh narodov in strank, čisto brez oficijelnih zvez, da bi rešili konkretne probleme evropske združitve. Hkrati naj mobilizira kongres evropsko vest in preko vseh narodnih naspilj zbudí zavest velike evropske skupnosti usode.« — Častni predsednik kongresa je Edouard Hertiot.

IV. katoliški mednarodni teden

Krščansko stališče k razorožitveni konferenci

Zeneva, septembra.

Katoliška zveza za mednarodne studije je v »Courrier de Genève« napovedala, da je Mednarodni katoliški teden, ki letos o priliki zasedanja Zveze narodov že četrtič zboruje v Zenevi, postavil v program danes najbolj aktualna svetovna vprašanja o razorožitvi.

Konferenca se bodo vršile od 3. do 9. oktobra v Zenevi in sicer kakor običajno v dvorani Carry. Program predavanj je sledeči: Prvi bo govoril profesor na friburški univerzi dr. Munnynck, ki bo s filozofskega vidika razmišljal o razorožitvi. Drugi govornik je določen friburški škof msgr. Besson, ki bo na osnovi papeških okrožnic in katoliške moralne teologije osvetlil razorožitveno vprašanje. S tema dvema predavanjema je zanišljena filozofska in religiozna utemeljitev moralne razorožitve. V naslednjih predavanjih pa se bo razorožitvena teza obravnavala z juridičnega, psihološkega, pedagoškega in socialnega stališča. Tako bo znani francoski učenjak de la Brière podal juridično utemeljitev na osnovi narodnih in mednarodnih pogodb. Vseučiliški profesor Herman Platz iz Bonna bo govoril o zgodovinskih, kulturnih in psiholoških razdrukih in predsodkih, ki ovirajo narode, da se ne razorože. Profesor Halecki iz Varšave bo obrav-

naval pola in načine, kako vzgojiti mladino v novem pacifičnem duhu.

Socialni teden bo zaključil s sklepnim govorom škof Besson. Predsednik zborovanj bo švicarski državni svetnik Perrier. Istočasno bodo zborovale razne sekcije, tako n. pr. katoliška mednarodna ženska liga, socialna sekcija, mladinska sekcija, katere vse bodo obravnavale razorožitveni problem s katoliškega stališča.

Hitlerjevci nazadujejo

Berlin, 26. sept. AA. Čeprav se iz tega ne dajo izvajati še nikakoli zaključki, je vendar zanimivo ugotoviti, da je v nedeljo prvič zgodilo, da so Hitlerjevci pri občinskih volitvah nazadovali. Dobili so namreč v Rodenslebu 188 glasov, medtem ko so jih pri zadnjih volitvah imeli 378. Socialisti so dobili 370 (277), meščanska koalicija pa 158 (79) glasov.

Prebivalstvo Italije

Rim, 26. septembra. AA. Po podatkih osrednjega zavoda za statistiko je štela Italija 30. avgusta t. l. 42.211.000 ljudi.

Kakšne ladje je italijanska ladjedelnica gradila Romuniji

Velikanske goljufije romunskih »vojaških izvedencev«

Sužak, 26. sept. Z. Pred kratkim je romunsko mornariško ministrstvo naročilo zgraditev ene podmornice v reški ladjedelnici in dveh kontratorpedov. Vse tri ladje so bile izročene romunskemu vojnemu in mornariškemu ministrstvu. Pri izročitvi pa se je ugotovilo, da ladje ne odgovarjajo vsem pogojem, ki so bili predpisani. Za kontratorpedovki je ugotovljeno, da je bila za njih plačana nadena 110 tisoč dolarjev, ki ni bila predvidena v pogodbi. Ta nadena je izvirala bolj iz povečanja njihovih tonaz. 55.000 dolarjev pa za razne instalacije, ki sploh niso bile izvršene. Ko je priplula podmornica, zgrajena v reški ladjedelnici, v Konstanco, so se vršile velike svečanosti, istočasno pa so se vršili pomorski manevri, pri katerih se je ugotovilo, da podmornica ni za plovbo. Na splošno iznenadenje so vojaške oblasti ugotovile, da podmornica ne more pravilno plavati niti nad vodo, kaj šele pod vodo. Napake so v sami konstrukciji. Vsled tega je še posebna komisija pregledala podmornico ter jo proglasila za neuporabno in zahtevala vrnitev 150.000 funtov šterlingov od reške ladjedelnice, kakor tudi stroške komisije. Preiskava v tej zadevi je poverjena romunskemu generalu Hansu in kontraadmiralu Buchalteru, ki sta ugotovila velike nerednosti, ki so jih zagrešili razni romunski častniki v inspektoratu ro-

munske vojne mornarice. Ugotovljena je cela vrsta nepravilnih izdatkov, veliki primanjkljaji v skladiščih, falzifikati raznih dokumentov itd. Med drugimi je ugotovljeno, da je general Budeano oškodoval Romunijo za 925.000 lejev, poveljnik Gorgiu ter poveljnik Roba vsak za 890.000 lejev, šef oddelka vojne in mornariškega ministrstva Georgiu za devet milijonov lejev, viceadmiral Skodre za 40 milijonov lejev, bivši ravnatelj v mornarici Bazilesecu za 31 milijonov lejev in poveljnik Nestorcu za 18 milijonov lejev. Vsi so obtoženi radi zlorabe in udeleževanja pri raznih goljufijah. Vse te afeze so prišle na dan vesled ladij, ki jih je dobavila reška ladjedelnica. Zadeva je prišla tudi pred sodišče, ki je odločilo, da reška ladjedelnica vrne Romuniji denar, Romunija pa ladje. Italijanska vlada brani reško ladjedelnico in zatrjuje, da so bile podmornice izročene v redu. Razen tega zatrjuje ladjedelnica, da je podmornico pregledala tudi italijanska pomorska komisija, predno jo izročila Romuniji. Ta velika afera še ni popolnoma razčiščena, ker Romunija neče sprejeti ladij, reška ladjedelnica pa ji neče vrniti denarja. Zadeva je po vsem svetu imela velikanski odmev in je vrgla zelo slabo luč na reško ladjedelnico, ki gradi podmornice, ki niso sposobne niti za plovbo nad vodo.

Kralj v niški ljudski šoli

Niš, 26. septembra. Agencija Avala poroča: Pred 14 dnevi je bila na svečan način otvorjena nova ljudska šola v Nišu, zgrajena ob 10 letnici vladanja Nj. Vel. kralja. Novo poslopje je zato dobilo tudi njegovo ime. Pri otvoritvi novega poslopja je zastopal Nj. Vel. kralja general Veljković.

Nj. Vel. kralj je izrazil željo, da poseti to šolo še med svojim bivanjem v Niški banji in v času, ko bo bodo učenci v šoli.

Danes popoldne je prisel Nj. Vel. kralj iznenada. Spremljal so ga maršal dvora general Dimitrijevič s sultu. Pri vstopu v šolo sta kralja pričakovala in pozdravila predsednik niške občine inž. Caldarevič in šolski upravitelj Nedeljković. Kralj je bil zelo dobro razpoložen in je izrazil željo, da poseti vse razrede. V spremstvu šolskega upravitelja je nato vstopil v posamezne razrede in prisostvoval potku. Deca je odgovarjala na vprašanja, ki so jih stavili učitelji in učiteljice in

tudi na vprašanja, k jih je zastavljal Nj. Vel. kralj sam. Kralj je bil izredno zadovoljen z zelo spretnimi odgovori dece in je ostal v vsakem razredu po 10 do 15 minut.

Posebno zadovoljen pa je bil s četrtim žeskim razredom. Učenke so imele pisanje in kralj je presenetil izredno lep in čist način pisanja teh učenk. S pozdravom v tem razredu je bil zelo zadovoljen. Kralj se je pomudil tudi v drugih razredih, kjer je bil s šolskimi uspehi in z odgovori učencev prav zadovoljen. Kralj je dal izraza svoje mu zadovoljstva v učnici in učiteljici tudi pri odhodu in je v znak svoje naklonjenosti izročil predsedniku občine 10.000 Din za siromašne otroke te šole. V imenu vseh se je kralju za počastitev in za velikodušni dar zahvalil upravitelj šole. Ko je kralj odhajal iz šole, so mu učenci in učenke priredili navdušene ovacije. Učenka nekega razreda je kralju pred vstopom v avto izročila šop cvetja. Kralj se je nato ves zadovoljen vrnil v Niško banjo.

Kranjski tovarnar odpeljan pri belem dnevu

Senzacionalen ameriški način ugrabljenja

Kranj, 26. septembra.

Ves Kranj je bil danes pod vtisom nenavadnega zagonetnega ter senzacionalnega dogodka, ki se more primerjati edino z dogodki, ki se igravajo tje v New Yorku ali Chicagu. Kranjski tovarnar Edmund Kocbek, ki ima že dolgo let prav dobro uspevajoče podjetje, se je večerj v nedeljo 25. septembra odpeljal dopoldne po poslovnih opravkih v Maribor k svojemu bratu. Ko sta se s soferjem pripeljala v šenčurske gozdove, jima je nenadoma zastavil pot neki drugi avto, ki se je postavil preko ceste. Kocbekov sofer je svoj avto ustavil, sofer nasprotnega avtomobila pa je povedal, da bi rad neko orodje za popravilo svojega avtomobila in da je radi tega postal svoj avto preko ceste. Kocbekov sofer je izstopil iz voza, za njim pa še sam gospod Kocbek. Komaj pa je Kocbek napravil par korakov iz svoje-

ga avtomobila, so ga že obstopili neznanci iz nasprotnega avtomobila, ga zgrabili in vrgli v svoj avto ter ga odpeljali, kakor se je zvedelo, v ljubljansko umobolnico. Soferju se je posrečilo, da je napadalec z avtomobilom ušel ter vozil nekaj časa po gozdovih, nato pa se je odpeljal v Maribor k bratu g. Kocbeka.

Kaj je povod in ozadje tega nepojmljivega napada in ugrabljenja, je zaenkrat zavito v temo. Na vsak način pa ves dogodek kaže čudno moralno pojmovanje današnjega časa, da se vršijo taka ugrabljenja, ki so se do sedaj prakticirale le med ameriški tolovaji ter kitajskimi roparji. Razumljivo je, da se vsi someščani Kranjani nad tem dejanjem zelo zgražajo in sočustvujejo z g. Kocbekom, ki je znan kot pameten, vreden in dober gospodar in trgovec ter je radi svoje podjetnosti užival splošen ugled.

Proces proti vseuč. prof. dr. Jovanoviču in tov.

Belgrad, 26. sept. Z. Davi točno ob 8 se je nadaljeval pred državnim sodiščem za zaščito države razprava proti dr. Jovanoviču in tovaršem. Branilec zdravnik dr. Sime Milošević, dr. Rajko Džermanović je prečital nekoliko pisem, ki so jih poslali v Belgrad, da bi se razpravljalo o njegovem delu. Predsednik senata Rusomir Janković je priključil ta pisma ostalim aktom. Nato se je nadaljeval obrambni govor odvetnika dr. Iličića, branilca Pere Popovića, g. Jovana Zdravkovića, zagovornika Borislava Lukića, Radoja Vukčevića, branilca dr. Čosića, ki je v triletnem govoru skušal dokazati nedolžnost vseh obtožencev, posebno pa nedolžnost svojega klijenta dr. Čosića. Za njim je dobil besedo g. Živanović, zagovornik gledališke igralke g. Kovčičeve, nato pa zagovornik letalskega kapetana v pokloju Miletića, ki je 100% invalid, g. Dušan Ilić, istotako bivši častnik in invalid. Z ozirom na pozno uro je predsednik senata Janković ob 1 popoldne zaključil današnjo razpravo in napovedal prihodnjo za jutri jutraj ob 8. Prvi bo jutri govoril še zadnji branilec odvetnik Vladislav Simić, zagovornik g. Beničev, nakar bo zopet dobil besedo državni pravnik dr. Džabrov, za katerim bodo imeli obtoženci še svojo poslednjo obrambo. Tako bo jutri zaključen proces, ki je trajal ves teden. Razsodba bo predvidoma razglašena šele v četrtek ali pa v petek.

Zaključek zdravniškega kongresa

Vrnjačka banja, 26. septembra. I. Snoči je bila na kongresu jugoslovanskih zdravnikov izvoljena nova uprava, in sicer je bil za predsednika ponovno in soglasno izvoljen dr. Alojz Zalokar iz Ljubljane, za podpredsednika dr. Pavle Čaunović in dr. Svetislav Stefanović, za tajnika dr. Nikola Pau-nović in dr. Supić ter za blaginika dr. Miodragović. Ker so že preje vodili zdravniki, ki so namrečeni bo bolnišničnih, ostro kampanjo proti reformi sedanjega zakona o bolnišnicah, so zdravniki pričeli na kongresu sledečo resolucijo: »Zahtevamo, da se o vseh eventuelnih spremembah sedanjega zakona o bolnišnicah razpravlja v anketnem odboru, v katerem morajo biti v prvi vrsti zdravniki vseh kategorij, ki služujejo po bolnišnicah, dalje upravniki bolnišnic in zastopniki vseh stanov, ki spadajo v bistveni sestavi bolnišnic, in sicer fizikalne prosekture in apoteke. Ta anketni odbor naj izbere iz svoje srede ožji odbor, ki bi na vseh merodajnih mestih branil interese bolnišniških zdravnikov. Nato so imeli strokovna predavanja dr. Živančević, dr. Arangeljović, dr. Rista Gostuški in drugi.

Dunajski vremenski napovedi: Nekoliko dni je pričakovati zelo hladnega vremena, ko nastopi hladnen zrak, pa tudi dežja.

Kongres srbskih kmelskih zadrug

Skoplje, 26. sept. I. V teku včerajšnjega popoldneva je bil na letnem obnem zboru Glavne zveze srbskih kmelskih zadrug izvoljen sledeči odbor, v katerega so prišli med drugim sledeči gospodje: v širši upravni odbor bivši pravosodni minister in odvetnik iz Smedereva Dimitrije Ljotić, Mihajlo Slajić in drugi; v širši nadzorstveni odbor M. Petrović in drugi; v ožji upravni odbor: Dragotin Janković, odvetnik in univ. prof. iz Belgrada, Boško Jelič, zunanji minister, Uroš Stajić, Gjorgije Jelenić, Dragotin Milečević, dr. Gjorgije Tasić in Voja Gjorgjević; v ožji nadzorstveni odbor: Jeremije Protić in drugi. Danes dopoldne pa so bili na kongresu prečitali razni referati, tako referat Dragotina Milečevića, tajnika industrijske zbornice iz Belgrada, o južni Srbiji z ozirom na zadrugništvo in referat dr. Stojića o vprašanju tobačnih zadrug, na katere naj se predvsem nasloni naša monopolista uprava ter v prvi vrsti od njih prevzena tobak. Zadruga naj istotako daje kredite, da si bodo lahko zgradile skladišča, ali pa naj jim odstopi nekaj svojih skladišč. Po daljši debati so bile nato sprejete sledeče resolucije: 1. Narodna banka, Privilegirana agrarna banka in Poštna hranilnica naj stavijo svoje kredite na razpolago zadrugništva. 2. Zadrugništvo naj se izključno dodeluje kontingent žlvice. 3. Po zadrugništvo naj se vrši intervencija glede cen žitaric. 4. Prodaja kmetijskih proizvodov naj se vrši izključno po zadrugništvo. Po teh resolucijah, ki so bile soglasno sprejete, je bilo sprejetih še nekaj resolucij, napašajočih se na tobačne zadrug. S tem je bil dnevni red kongresa izčrpan.

Drobne vesti

Belgrad, 26. septembra. Tu se muči krizevski vladika dr. Dionizije Njadar. V teku današnjega dneva je obiskal razna ministrstva in nunciaturo. Zvečer potuje v Kapelo Patrino pri Slavski Požegi, kjer bo jutri blagoslovil novo unijsko farno cerkev.

Belgrad, 26. sept. I. Danes popoldne je bil na Guberevcu blagoslovljen temeljni kamen za novo palačo ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje. Blagoslovitvi so prisostvovali minister g. Pucek, ki je imel na zbrane udeležence daljši govor, kraljev odposlanec general Pavlovič, belgrajski nadškof dr. Rodić in drugi.

Zagreb, 26. sept. Z. Davi je odpotoval iz Zagreba v Rim msgr. dr. Juraj Madjerec, rektor zavoda sv. Jeronima, ki se je dva meseca mudil v domovini. Z njim je odpotoval tudi župnik Topolčić.

Hmeljski trg

Praga, 26. septembra tg. Kakor doznava Vaš dopisnik, se sedaj v Zatecu takozvani sindikatni hmelj iz 1. 1930, ki ga je okoli 20.000 stotkov po 50 kg, uspešno uničuje, ker je že sam njegov obstoj pritiškal na cene.

VINOGRADNIKOM!

Naš kmet rad dela in če gre posreči, tudi poje. Obdeluje svojo zemljo z veseljem, seje v nadi na bogato žetev, pridelke prodaja, da z izkupičkom zadosti svojim vsakdanjim potrebam, predvsem pa, da odraja javne dajatve, ki niso majhne. Kmet vinogradnik je bil nekdanji vesel človek, po vinorodnih krajih je odmevala njegova pesem od hriba do hriba. Danes vinogradnik sicer pridno dela, v redu drži svoj vinograd kakor prej, toda ne poje več. Pesem, ki jo še slišimo po vinorodnih krajih, to ni pesem vinogradnika, kajti in že davno več ne poje, on hodi zamisljen okrog in kalkulira. Tudi vinarjeva pesem pojenjuje. Kakor gospodarji, tako je tudi vinarji vzela letošnja dolgotrajna suša vse poljske pridelke. Kako bosta v vinorodnih krajih čez zimo preživela gospodar in vinar, svoje in živino, ne vemo. Se obupneje so razmere v krajih, kjer je poškodovana toča poljske pridelke, vinograde in sadovnjake. Sena je bilo malo, otave skoraj nič, zadržali smo se na bogato pašo v jeseni, ki pa je tudi izostala vsled suše. Vino, sadje in živina so pa edini vir dohodkov v naših vinorodnih krajih. Vsled pomanjkanja krme in kupev se je v teku poletja ogromno število živine poklalo doma in po malekostonih ceni razprodalo in razdavalo meso med sosedi. Haska od tega ni imel nikdo, ker je dotok denarja od zmag izostal. Posledice decimarnega števila živine bomo občutili prihodnja leta. Sadej je po nekaterih vinorodnih krajih bogato obrodilo, je sicer tudi trpelo po suši, pa vendar bi se še kaj dobilo, če cene ne bi bile tako zelo nizke, da se prevoz sadja iz krajev, oddaljenih od prometnih točk, skoraj ne izplača.

Edini up za našega kmeta vinogradnika so njegove z grozljivim lepo obložene vinske gorice. Stanje vinogradov sicer ni povsod zadovoljivo, nastavek v splošnem ni bil tako bogat kakor je bil lani, pa tudi suša in toča sta ponekod napravili škodo. Manj pridelka in sušna letina pa govorita v prid izborni kvaliteti letošnjega vinskega pridelka. Novi trošarinski predpisi so pripomogli k temu, da so se cene vinu v gostilnah znižale, konzum vina se je povečal in tudi vsled ukinitja državne in bano-vinske trošarine od 20. aprila 1932 dalje je konzum vina v splošnem narasel. Vinske zaloge so letos vsekakor manjše nego so bile v tem času lani.

Pa kaj čujemo? Da bo letos vinski mošt in vino zelo poceni. Slišijo se cene, ki nikdar ne bi

krile niti polovico stroškov, ki jih je vinogradnik imel z obdelovanjem vinograde. V tem pa je njegov propad, če ne krije niti pridelovalnih stroškov. Z ozirom na male vinske zaloge starega vina in v pričakovanju izborne kvalitete letošnjega vinskega pridelka cene letošnjemu vinskemu moštu oziroma vinu ne morejo biti nižje nego so bile lani, prav nasprotno, iste bi morale biti višje. Mnogo se letos prodaja grozdja, kar je vsekakor hvalevredno in za vinogradnike prodajalce grozdja koristno, ker pridejo takoj do denarja. Polom prodaje grozdja bo pa tudi znatno olajšal vinski trg, kar spet govori proti nizkim cenam za mošt in vino.

Vinogradniki!

Iz navedenih izjav, ki dovolj jasno prikazujejo današnji splošni položaj glede našega vinskega gospodarstva, vidimo, da nimamo pričakovati nič dobrega. Če bomo složni, si vsaj deloma lahko pomagamo sami. Pomoč leži v nas samih v tem, da kolikor mogoče dobro novčemo naš vinski pridelok. Z ozirom na ta dejstva priporočamo sledeče:

1. Prodajamo namizno grozdje za zabanje v kar največjem obsegu. To je mogoče posebno v bližini mest in trgov.
2. S trgovišč čakajmo do skrajne možnosti, da grozdje popolnoma dozori in da bo kvaliteta vinskega pridelka čim boljša.
3. Ako je morda vsled slabega vremena močno nastopila gnitoba, pobirajmo guilo in odpadlo grozdje.
4. Vinski mošt po preteku 24 ur razsluzimo, to je pretočimo, da čistejši pokupi in ostane stravi.
5. Trgajmo in prešajmo po možnosti vsako vrsto za se, kajti za sortna vina dosežemo vedno boljše cene.
6. Vsem vinogradnikom brez izjeme, ki so primorani vinski mošt od preše prodajati, svetujemo, da ga in to najslabše kvalitete ne dajo ceneje od 4 Din liter iz mešanij vrst, za sortirano blago in boljše kvalitete pa naj zahtevajo primerno večjo ceno. Na nižjih cenah nimajo nikdo interesa, najmanj pa vinogradniki sami.
7. Vsa vinogradnika bodi član Vinar. društva.

Vinarsko društvo za dravsko banovino v Mariboru.

nja iz inozemstva v Jugoslavijo poslani pošiljki, če so obremenjene s povzjetjem, in prepovedi sprejetja pošiljk iz Madžarske, če so obremenjene s kakršnimkoli stroški, v veljavi tudi po 1. oktobru t. l. Ta odlok temelji na čl. 5. odstavek peti, mednarodne konvencije o blagu in je v zmislu sklepov konference držav-podpisnic mednarodne konvencije o blagu, ki se je vršila 1. in 2. sept. t. l. v Bernu, da se namreč doba štirih let, odredjena v prehodnih določilih zapisnika mednarodne konvencije o blagu z dne 23. oktobra 1924, podaljša dolje, da stopi v veljavo novo besedilo mednarodne konvencije o blagu, ki se bo določilo na prihodnji revizijski konferenci.

Zasebni kliring v Avstriji. Iz Beograda poročajo, da je finančni minister odredil, da morejo jugoslov. dolžniki svoja dolgovanja avstrijskim upnikom ali v tuji valuti ali v dinarjih, ki so nastali ob uvozu blaga v našo državo, plačati v zasebnem kliringu in sicer 80% dolgovane vsote z nakupom terjatev jugoslov. upnikov, nastalih ob izvozu blaga v Avstrijo, in sicer po tečaju, ki ga določi medkupcem in prodajalcem, tako da se ti posli izvedejo na borzih v Beogradu, Zagrebu in v Ljubljani, likvidacija pa se bo izvršila na podlagi dobljenih borznih zaključnic pri poobl. bankah po predpisih deviznega pravilnika. Ostanek 20% dolgov jugoslov. dolžnikov se mora prodati po poobl. bankah Narodni banki za račun inozemskih upnikov po oficelnem tečaju v kliringu. S tem je odredeno uvoznikom in izvoznikom, da obravnajo z inozem. komitenti vrše izključno po ofic. kliringu, v zasebnem kliringu pa kot omenjeno.

Borza

Dne 26. septembra 1932.

Denar

Danes so ostali neizpremenjeni tečaji Berlina, Curiha, Pariza, Prage in Trsta, oslabej je edino London, dočim so druge devize narasle: Amsterdam, Bruselj in Newyork. Odstotek bonifikacije je ostal neizpremenjen: 12%.

Ljubljana. Amsterdam 2309.29—2320.65, Berlin 1865.69—1876.49, Bruselj 796.68—800.57, London 198.53—200.13, Curih 1108.95—1113.85, Newyork 5726.31—5754.57, Pariz 225.29—226.41, Praga 170.04—170.87, Trst 294.35—296.75.

Promet na zagrebiški borzi je znašal brez kompenzacij 56.923 Din.

Dunaj. Dinar notira: valuta 11.

mačmi Igravci plačevala potratno. Ne ruske umetnosti, socialne krivice smo se tedaj branili! O Gavelli pa nismo slišali v slovenski javnosti skoraj nič drugega kot hvalo; pač pa smo slišali, da je bil Gavella ravnatelj belgrajske drame in da je neprostovoljno odšel od tam. Kdo se ga je potem-takem branil? — Posameznik, ki je morda drugače pisal v istem »Ljubljanskem zvonu«, ki prinaša tudi Zupančičev esej, ne more šteti; zakaj Zupančič generalizira?

V glavnem piše Zupančič o Louisu Adamiču, ameriškanskem pisatelju slovenske krvi, ki se je z občudovanjem vredno lahkoto otrese slovenskega materinega jezika in piše v izvrstni angleščini, podobno proslavljajoč Slovence v svetu kakor je proslavljaj J. Conrad Poljake (?) ... Vemo, da je Adamič mnogo imeritnega dosegel in smo ga prav zato veseli. A da bi umovalj kakor Zupančič, češ, to je še pravo notranje slovenstvo, nak! Tudi Italijani imajo v Ameriki izseljence, med njimi ljudi, na katere so prav tako potosni, kakor smo mi na Adamiča. Za zgled jih ne bi smeli postavljati niti drugim izseljencem, kateri naj po možnosti ohranijo svoj jezik, nikdar pa ne morejo biti le-ti ideal in vzor ljudem v starem kraju.

Kaj pa naj rečemo na to, da nas učijo Zupančič: govori angleški (ali kaj drugega), tvoje notranje slovenstvo ostane neporočno — pa naj se zgodi karkoli? Kaj bi porekli Nemci, če bi jih učil kakšen Gerhard Hauptmann ali Thomas Mann: pustite, naj se razbotačijo Francozi po deželi, naj vam vcepijo francosko govorico — vaše notranje slovenstvo ostane neizgubljivo — kaj bi rekli Nemci takšnetnu nauku?

Zupančič namreč trdi, da je Adamiču dala Amerika vse, kar mu je mogla dati. Ničesar mu ni vzela; pravi: — Kajpa, svoj materin jezik je izgubil nekako ponevedoma, naivno; brez pomisleka, dvomov ali bojev; brez občutkov ali kesanja. Amerika mu materinega jezika seveda ni vzela — samo nekako... ponevedoma ga je izgubil! — Morda naj nam služi primer Adamiča celo za zgled? Saj resnično slovenstvo živi po svoje in uhaša na vse strani iz umetno postavljenih pregraj. Od nekdanj so tekle vse svetovne struje skozenj in mu pušale svoje sledove. In teko danes in bodo tekle iutri. Slovensko reagira na vse te vplive

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za državne papirje slaba in so tečaji večinoma popustili. 7% Bler. pos. 3000 dol., 6% begl. obv. 25.000, DHB 1000 dol., vojna škoda 200 kom. Priv. agr. banka 280 po 221.

Ljubljana. Vojna škoda 190 bl., 8% Bler. pos. 40 bl., 7% Bler. pos. 43 bl., Slavbna 40 den., Ruže 125 den.

Zagreb. Narodna banka 4200 den., Priv. agrar. banka 221—228 (221, 229), 7% invest. pos. 48—53, agrarji 24 den., vojna škoda 184—189 (189, 185), 6% begl. obv. 33.50—34.50 (34), 8% Bler. pos. 46—48 (46), 7% Bler. pos. 41—42 (41, 41.50, 42).

Belgrad. Narodna banka 4000—4100, Priv. agr. banka 225—227 (227, 228), agrarji 24.25—25.25, voj. škoda 179—187 (180), 6% begl. obv. 33.50—34.75 (34, 33.50).

Dunaj. Podon.-savsko-jadran. 71.25, Aussiger Chemische 121, Alpine 13.03, Trboveljska 23.59, Prager Eisen 211, Rima Murany 31.25.

Žitni trg

Za pšenice vlada slej kot prej čvrsta tendenca in cene se naraščajo. Tako je bil danes tečaj denar za staro ban. blago 150, bač. 152.50, nadalje za novo sremsko blago 76 kg 147.50 in 78 kg težko 152.50. Tudi moka je zelo čvrsta in stane sedaj po kakovski 245—260. Nadalje stane koruza umetno sušena indijca 67.50, oddaljeneje postaje 70—72.50, času primerno suha za december-januar 60—62.50, za marec, april in maj 72.50.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence mirna. Promet: 41 vagonov.

Budimpešta. Tendence slabša. Promet srednji. Pšenica okt. 12.65—12.77, zaklj. 12.64—12.65, marec 14.08—14.25, zaklj. 14.06—14.08, rž okt. 7.95—8.05, marec 9.28—9.42, zaklj. 9.28—9.30, koruza maj 9.20—9.50, zaklj. 9.20—9.22, julij 9.60 blago.

Chicago. Pšenica maj 60.375, sept. 52.125, dec. 54.875, koruza maj 34.625, dec. 29.375, oves maj 21, dec. 18.125.

Winnipeg. Zito okt. 51.25, dec. 63.25, jan. 58.25.

Živina

Dunajski goveji sejem. (Poročilo vvrčke Edv. Saborsky & Co., Dunaj.) Prignanih je bilo 2556 goved, iz Jugoslavije 158. Cene: volj najboljši 1.70 do 1.75, l. 1.50—1.65, II. 1.10—1.40, III. 0.80—1, krave I. 1—1.25, II. 0.80—0.90, bikji 0.85—1.15, klavna živina 0.60—0.78. Cene so ostale v splošnem neizpremenjene. Neprodanih je ostalo 23 goved.

Hmelj

Zalec. 26. sept. Pri čvrstem položaju se nadaljuje nekoliko živahnije nakupovanje po 16 do 18 Din za kilogram. Provoznost, brezhibno in odbrano blago doseže 19 do 20 Din za kilogram. Iz prve roke je bilo do sedaj prodanega za nad 76% letošnjega pridelka.

Nürnberg. 26. sept. tg. Po železnici je bilo pripekljenih 70 bal, z vozovi pa 30. Prodanih je bilo 100 bal. Cene so bile za hallerlauski hmelj 105—150 mark, za gorski 75—85 mark, tetnaški 170 in spal-terski 130—150 mark. Tendence mirna in čvrsta.

Zatec. 26. sept. tg. Nakupovanje se nadaljuje po cenah 600—850 Kč, izbrano blago do 900 Kč.

Nedeljski sport

Prvenstvene tekme v domači ligi so se pričele prošle nedelje. Pred pričetkom sezone smo omenili, da je ostra igra povzročila, da ni več zanimanja za nogomet, in da ni gledalcev k tek-mam. Nogomet je zaslovel kot eden najbolj surovih sportov vobče. Naš nogomet je padel na tak nivo, da s sportom nima nič več skupnega. Mesto, da bi kot sportna panoga vzgojno vplival na mladi, je ta danes zastupljena in podivjana, po zaslugi onih, ki so po nepotrebnem vnesli v nogomet preostro noto. Kdo je kriv, da nedeljo za nedeljo eni in isti ljudje s svojo življenju nevarno igro razburjajo občinstvo in tako profanirajo nogomet? Kar odkrito priznavajo: LNP, oziroma kazenski odbor LNP. Ze na občnem zboru te institucije so nekateri delegati upravičeno grajali poslovanje tega najvažnejšega odbora. Nekateri igralci smejo na igrišču početi kar hočejo, LNP jih ne kaznuje. Posledice niso izostale. Pri tekmi Priljubljenosti: Čakovce smo videli, kako se ne sme nogomet igrati, pri tekmi Ripad/Svoboda v Mariboru je prišlo radi ostra igre Svobode do težjih incidentov. Ali ni čudno, da so vedno eni in isti igralci, ki se poslužujejo preostre igre? Če, bo sel nogomet to pol naprej, potem se bodo prav gotovo morale zgneti javne oblasti in sploh prepovedati nogometno igro šoloobvezni mladini. Kakšna bo ta mladina, ki gleda nedeljo za nedeljo tako igro, saj bo čisto podivjala. Sport bo povzročil nekaj drugega kot je njegova naloga. Zato je prav zadnji čas, da se merodajni zganjejo in napravijo red. Nogometaše, ki ne vedo, kaj je

sportna igra je treba enkrat za vselej odstraniti z igrišč.

Pretečena nedelja je bila precej burna tudi drugod. V Zagrebu pri tekmi med Gradjanskim in Hajdukom so se tudi stekli, tudi tu je bila ostra igra vzrok, da so se kibici spoprijeli. Toda krivce incidentov bodo v Zagrebu seveda gladko kaznovali, brez ozira na klubsko pripadnost. Gradjanski je izpadel iz daljnega tekmovalja, v semi-finalu se srečata Hajduk & BSK.

V Zagrebu so pričeli tudi lahko atletske tekme, na katerih so komčno padli deset let obstoječi rekordi. Jamnicki, Man Haška, je postavil nova rekorda na 100 in 200 m. Sicer ti rekordi najbrže ne bodo priznani, ker je dal Jamnicki handicap na 100 in 200 m. So pa znak, da be Jamnicki pri močnejši konkurenci postavljajo čase, katere bodo priznali kot rekorde. Za progo 100 metrov je dal 7 m handicap, na cilj je prišel radi tega v 10:19 sek. (stari rekord 11 sek.). Na 200 m je dal 20 m handicap, na cilj je prišel v 22:4 sek. (prejšnji rekord 22:6 sek.). Nastopili so tudi atleti, za katere je lahko atletska zveza odredila kvalifikacijske tekme. Novakovič (BSK) je skočil samo 655 cm, stvarni metalec Kovačević je vrigel kopje 50.19 m, kroglo pa 13.06 m. Kovačević bo radi teh dveh rezultatov postavljen v reprezentančno moštvo, Novakovič pa izpade.

Poleg ligine tekme smo imeli v Ljubljani še eno prvotrazedno prvenstveno tekmo. Novinec v prvem razredu Korotan, je na lastnem novozgrajenem igrišču gladko zmagal nad Jadranom s 5:0. Korotan je eden najmlajših ljubljanskih klubov. Toda dobro vodstvo je znalo mladim fantom vepiti pravilno pojmovanje sporta. Posledice seveda niso izostale. Na igrišču Korotana se je zbral* več ko 500 gledalcev, ki so imeli priliko gledati lepo in zanimivo igro. Na Rakovniku je bilo več gledalcev kot pri ligini tekmi. To je najboljše jamstvo, da je Korotan na pravi poti in bo dosegel še marsikateri uspeh.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 27. septembra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13. Čas, plošče, borza. — 18 Otroški kotiček (M. Komanova). — 18.30 Salonski kvintet. — 19.30 Nepremičnice in vsebinske meglice (A. Peterlin). — 20.30 Prenos iz Beograda. — 22. Čas, poročila. — 22.15 Samospevi gosp. Jožeta Gostiča.

Sreda, 28. septembra: 12.15 Plošče. 12.45 Dnevna vesti. 13.00 Čas, plošče, borza. 18.00 Salonski kvintet. 19.00 M. Humek: Nasveti za domači vrt. 19.30 Literarna ura: 100 letnica Waltera Scotta (Vodnik). 20.00 Prenos iz Prage: Rusalka. 22.30 Čas in poročila.

Drugi programi

Torek, 27. septembra.

Zagreb: 20 Prenos opere »Alceste« z Dunaja. — 21.15 Plesna glasba. — 22.40 Plesna glasba. — **Milan:** 20.30 Operetni prenos. — **Stuttgart:** 21 Simfonični koncert. — 22.45 Plošče. — **Berlin:** 21 Poročila. — 21.10 Koncert. — **Belgrad:** 20 Vokalni koncert. — 20.30 Prenos iz Zagreba. Plesna glasba. — **Rim:** 20.45 Pester koncert. — **Beromünster:** 21.40 Neznane Lisztove kompozicije. — 22 Radio-orkester. — **Langenberg:** 20 »Wallenstein«, dram. pesnitev, Schiller. — 22.20 Poročila, nato koncert. — **Praga:** 21 Radio-orkester. — 22.20 Jazz. — **Dunaj:** 20.50 »Michael Reinhold Lenz«, igra. — 22.30 Poročila. — 21.50 Plesna glasba.

Sreda, 28. septembra.

Zagreb: 20.00 Rusalka, opera, prenos iz Prage. — **Milano:** 20.30 Komedia, Plesna glasba. — **Stutt-gart:** 22.45 Koncert. — **Berlin:** 19.30 »Ples v maskah« (G. Verdi), opera v treh dejanjih. Med od-morom poročila, nato plesna glasba. — **Belgrad:** 20.00 Koncert sinagogaškega orkestra v Zemunu. 21.00 Celokoncert. 21.30 Dvospet. 22.20 Radio-orkester. 23.00 Plesna glasba, plošče. — **Rim:** 20.45 »Mimi Pinson«, opera. — **Beromünster:** 20.00 »Rusalka«, opera. — **Langenberg:** 20.00 Koncert. 21.00 Ameriški humor. — **Praga:** 20.00 Prenos iz narod-nega gledališča. — **Dunaj:** 19.50 »Rusalka«, lirčna bajka v treh dejanjih. 23.05 Koncert. — **Budapest:** 21.00 Lisztov večer. 22.15 Plesna glasba. 23.00 Ci-ganska glasba.

FOTOAPARATE

svetovnih trdk Zeiss-Ikon, Roden-stock, Voigtlander, Wella, Certo itd ima vedno v zalogi

Ioloodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani Zahtevajte cenik!

Kulturni obzornik

Oton Zupančič na braniku notranjega slovenstva

...z viška motri nehanje ljudi pod seboj.. (Duma)

V septembrskem zvezku »Ljubljanskega zvona« čitamo na uvodnem mestu pod naslovom »Adamič in slovenstvo«, članek prvaka naših pesnikov Otona Zupančiča. — Skoraj polno desetletje je Zupančič molčal, medtem je ušilila vsaka polemika o njegovem delu, ob svoji pedesetletnici je doživel apo-teozo, naš narod ga je končno veljavno uvrstil med redke vrhove svojih mož. Vsem se je želelo, da je njegov lik dovršen, da bomo le stežka doživeli še kakšno spremembo njegovega obraza, ki smo ga bili vajeni gledati kot nekaj časa in prilikam od-maknjenege, večnostnega.

A zgodilo se je, da je Zupančič začutil v sebi neizpremenno moči. Nedavno nas je iznenadila govorica, češ, Zupančič pripravlja knjigo esejev. Raz-veselili smo se te govorice, saj smo si smeli do-mišljati, da nam bo zdaj govoril iz modrosti in izkušnje, pot kazal in se smotre odkrival. Z občut-kom, kakor da nam bo spregovoril Prešeren z višav onega sveta, ali Levstik s svojega sodniškega trona, smo pričakovali teh Zupančičevih esejev.

A že prvi esej, ki je zagledal luč belega dne, nam je porušil te in takšne nade. Podoba je, da Zupančič niso gnele ravno neizpremenne sile k temu delu, ampak da se je morda uklonil le slabosti, da je pokazal resnemu mislecu in poetu kaj neprimerno zmehčnost in prvaka med književniki zares ne-vredno slepoto.

Kaj drugega kot slepota je, če govori Zupan-čič, da smo se Slovenci v imenu notranjega sloven-stva branili Puščave in da se branimo celo kajkav-skega Gavella? Resnica je, da so vsi slovenski igravci staknili, ko je uprava Narodnega gledališ-ča v Ljubljani angažirala trinajstglatvo rusko igravsko družino Muratova in jo v primeri z do-

(30—44). Znano je, da je Leopold Layer v francoski dobi ponarejal avstrijski denar. Pisatelj pa nam na osnovi dunajskih virov pojasnjuje, kako je fran-coska vlada prišla pomarejalcu na sled in kako se je razvil boj za razpisano nagrado 10.000 gold. Ta boj je silno dramatično popisan. — Josip Arnič: »Spomini na Groharja« (44—50) prina-sajo zlasti iz mladostne dobe našega slikarja »av-čedne podatke. — Dr. Janko Polec: »Pisma Franca Pustovrha in Ivana Franke-ta Edvardu Strahlu« (50—68). Ta pisma pojasnjujejo razmerje Pustovrha in Franke-ovo do Edvarda Straha, obenem pa tudi del naše umei-nošne zgodovine. — Dr. Stele: »Strahlova oporo-ka in naše ustanove«. Pisatelj osvetljuje obravnave med spomeniškiimi uradam. Narodnim muzejem. Narodno galerijo in med Strahlom ter o ugodnem uspehu teh obravnav. — Dr. Stele spora (67—83). »Načrti h var-stva spomenikov«, ki so se razpravljala na mednarodni konferenci strokovnjakov v Atenah; potem o delovanju spomeniškega urada za varstvo spomenikov v dravski banovini (84—98), o smrti biškega tajnika Umetnostno zgodov. društva in pi-satelja dr. Stanko Vurlika, ki je tako prerano šel od nas. Ta letnik zaključujemo: poročilo o občnem zboru Umetn. zgod. društva iz l. 1931; Stebigerje-va bibliografija l. 1931; ocna knjig (Stele, Steska), beležke o III. mednarodnem bizantološkem kon-gresu v Atenah (Stele), poročilo o smrti uheta. zgodovinarja G. Dekio (Slupica), o raznih razsta-vah (Stele, Steska), o Figorjevci zbirki z ozirom na slovenske pokrajine (Slupica) in o Baragi kot risarju in slikarju (Steska).

Kot priloga k »Zborniku« izhaja topogra-fija vrhnjske dekanije (145—208), ki jo piše Marjan Marolt. V tem letniku obravnava cer-kev v Ravniku v hotenjski župniji, potem pa župne cerkve in podružnice v Zaplani, Rovtari, pri Sv. Treh kraljih, v Podpi, Horjulu (zlasti obširno stenske slike na Vrzdencu 11., 14. in 15) in pri Sv. Joštu nad Vrhniko.

Mnogovrstna vsebina tega »Zbornika« dokazu-je, da »Umetnostno zgodovinsko društvo« prav ži-vahno deluje in da zasluži vsestransko zanimanje. Naročnina na »Zbornik« znaša 60 Din.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pletilna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Pošten delavec

z večletnimi spričevili išče primerno službo. Je oče 6 otrok. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Priden delavec - vajen vsakovrstnih del« 13.987. (a)

Kuharica

samostojna, želi premeniti službo v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.937. (a)

Službo dobe

Dva kroj. pomočnika takoj sprejme Ivan Moraus, Kamna gorica 14 - Podutik, Ljubljana 7. (b)

Pouk

Vpisovanje

na Krekovi gospodinjski šoli v Zg. Šiški, Ljubljana, bo 1. in 2. oktobra t. l. Pouk se prične dne 3. oktobra. Mesečina za vso oskrbo in prvovrstno hrano 800 Din. s priložno hrano in vso oskrbo 600 Din. Zunanje plačajo mesečno 450 Din. Prospekti za gospodinjsko šolo in za kuharske tečaje se dobe brezplačno pri upravitelstvu šole. u

Ga. Orthaberjeva

sprejme še nekaj otrok za dopoldanski pouk nemščine. Gosposvetska 12, dvorišče. 10-12; 14-20. Istotam vodijo kompetentne moči tečaje francosčine, nemščine, angleščine za odrasle. (u)

Kuharski tečaji

ob nedeljah dopoldne in ob delavnikih popoldne na Krekovi gospodinjski šoli Zg. Šiška, se prične prvi teden v oktobru. Vpisovanje 1. in 2. okt. Pojavila daje upravitelstvo šole. (u)

Denar

Vsaka beseda 1 Din

10.000 Din posojila

ščem. Ponudbe pod zn. »Sigurno jamstvo« 13.990 na upravo »Slovenca«. (d)

Posojila

na vložne liste velebank, kakor tudi vložne liste same morete dobiti pod najugodnejšimi pogoji. Informacije daje agentura Kraut, Karlovec, Drakovičeva ul. 2. (d)

Stanovanja

IŠČEJO:

Stanovanje

2 sob in pritliklin iščem za takoj v St. Peterskem okraju. - Ponudbe z navedbo cene pod »Mirna stranka« 13.954 na upravo »Slovenca«. (c)

ODDAJO:

Stanovanje

dveh sob, poselske sobe, s kopalnico, kuhinjo in pritliklinami, se odda s 1. oktobrom v Bolgarski ulici 19, vila Mojmir. (c)

Trisobno stanovanje

z vsem modernim komfortom se odda s 1. novembrom v sredini mesta. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 13.917. (c)

Stanovanje

treh sob s pritliklinami se odda s 1. novembrom — Miklošičeva cesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.696. (c)

Za mesarja

se odda stanovanje nasproti klavnici v Ljubljani: dve sobi, kuhinja, delavnica, sušilnica, hlev za konja in šupa. Vpraša se Poljanska cesta 77/1. (c)

Trisobno stanovanje

s pritliklinami se odda boljši mirni stranki v kolodvor. okraju. - Obširne ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ugodna prilika« 13.991. (c)

Snažno sobico

oddam gospodični. Resljeva cesta 26 L. (s)

Mirna stranka

takoj sprejme starejšega, boljšega gospoda na stanovanje in vso oskrbo v sredini mesta. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.956. (s)

Sostanovalec

se sprejme. Naslov v upr. »Slovenca« 13.989. (b)

Vnajem

Vsaka beseda 1 Din

ODDAJO:

Trgovski lokal

v Kranju, v novem delu hotela Stara pošta, se odda s 1. X. t. l. Poizve se pri Fr. Gorjanc, Kranj.

Veliko pisar. sobo

v centru mesta oddam v najem s 1. novembrom. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.001. (n)

Posestva

Vsaka beseda 1 Din

Droben oglaš v »Slovenca« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem pač kupca ti s knjižico da.

Kupim vilo

dvodružinsko, v mestu ali najbližji periferiji Ljubljane. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Takojšnje plačilo« 13.983. (p)

Novo hišo

kupim za 250.000 Din. — Dam tudi posojilo. - Ponudbe na upravo »Slov.« pod 250 13.955. (p)

Glasba

Vsaka beseda 1 Din

Gosli

78, dobre, še nove, prodam po zmerni ceni. — Iv. Kiferle, Gosposka ulica 9. (g)

Klavir

dobro ohranjen — poceni prodam. Naslov v upravi »Slovenca« 13.628. (g)

Pianino

v dobrem stanju, malo rabljen, kupim. Ponudbe pod 777 13.984 na upravo »Slovenca«. (g)

Auto-motor

Vsaka beseda 1 Din

Motorno kolo

B. S. A. s priklopcem v najboljšem stanju prodam. - Franc Dobnikar, mesar, Ježica 27. (f)

Mehaniki, pozor!

Nudimo Vam na znižane cene rezervnih delov Renault avtomobilov še 15 odstotkov popusta. Prodaja le Zastopstvo »Renault«, Cesta na Rožnik št. 19. (f)

Kupimo

Vsaka beseda 1 Din

Fižol cipro,

koks, krompir, čebulo in druge deželne pridelke, franko vagon nakladalna postaja, kupi Nabavljalna zadruga usl. drž. želez., Ljubljana. Reflektira se samo na ponudbe z navedbo cene in količine blaga. (k)

Vsakovrstno

Zlato kupnje

po najvišjih cenah

CERNE, juvelir, Ljubljana.

Wolfova ulica št. 3.

Prodamo

Vsaka beseda 1 Din

Če avto svoj stari prodajaš ali motorja bi znebiti se rad, brž kupov ti mnogo prihrani Slovenec najmanjši inšert

Konfekcija — moda!

Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana. (l)

Fotomaterijal

dobite najboljši in najcenejši pri D. Rovšku, Kolodvorska ulica 35, L. n. Izvršuje po nizki ceni vsa amaterska dela. (l)

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Semensko pšenico

razkuženo, zanesljivo kaljivo

vrsto »Sirban-Prolifik«, vrsto »Diosesko«, vrsto »Carloti-Strampelli« nudi po najnižjih cenah tvrdka A. Volk, Ljubljana, Resljeva cesta 24.

USNJE

čevljarke potrebščine najbolj in najcenejšo pri

Viktor Legan

trgovina in tovarniška zaloga usnja Ljubljana, Palača Dunav

115 Din

1 m² žaganih bukovih drv, prvovrstnih, franko hiša, nudi Velepič, Sv. Jerneja cesta 25. Telefon 27-08. (t)

Nogavice, rokavice,

robce, perilo, torbice, kravate

nizke cene, samo pri

PETELINC-u

Ljubljana, ob vodi blizu

Prešernovega spomenika.

Ia suhe bos. češplje

zaboj 5 kg 32 Din, 10 kg 61 Din, franko vsak naročnik, razpošilja po pošti G. Drechsler, Tuzla. (l)

Tovarniški prostori

ali za večjo delavnico, s skladiščem in odprtim lokalom ter a vpeljeno električno strujo za pogon, ob glavni cesti v Ljubljani, se takoj zelo ugodno oddajo. — Ponudbe do 1. oktobra na upravo »Slovenca« pod »Tovarna« št. 12.320.

Breskve prima

po 2.50 Din kg razpošilja vsako množino Postržin, Krško. (l)

SEMENSKO

PŠENICO

RŽ in

JEČMEN

dobite pri

FRAN POGAČNIK

Ljubljana, Dunajska c. 67 nasproti mitnice

Bukova drva

žagana, suha in zdrava, franko hiša, nudi tvrdka Šiška, Metelkova ulica 4, po 110 Din za m³. Telefon 22-44. (l)

Obrt

Kašo

ješprenj, ajdovo moko vedno svežo oddaja na debele veletrgovina

A. VOLK, LJUBLJANA

Resljeva cesta 24

DRVA IN PREMOG

pri Iv. Schumi

Dolenjska cesta

Telefon št. 2951

DRVA IN

PREMOG

pri Iv. Schumi

Dolenjska cesta

Telefon št. 2951

DRVA IN

PREMOG

pri Iv. Schumi

Dolenjska cesta

Telefon št. 2951

DRVA IN

PREMOG

pri Iv. Schumi

Dolenjska cesta

Telefon št. 2951

Od danes naprej

se nahaja Društvena čebelarna (Čebelarsko društvo za Slovenijo) v novih prostorih Pražakova ulica 13 (vogalna hiša Miklošičeve ceste).

Prodaja kontroiranega medu in vsi čebelarski potrebščini.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domo-ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne.

Telefonska številka 3030.

Veselite in zadovoljstvo

je samo, kadar prinesete svojem linu kamgarn ali športni ševilji za moško obleko, ali fino volneno za damski plač ali kostum iz trgovine

A. Žlender

Ljubljana, Mestni trg 22

Priznana najugodnejši

nakup dobrih kvalitet

SALDA-KONTE STRACE - JOURNALE SOLSKE ZVEZKE - MAPE ODJEMALNE KNJIZICE RISALNE BLOKE ITD.

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH KNJIGOVEZNIKA JUGOSLOVANSKE TISKARNE PREJ

K. T. D.

V LJUBLJANI

KOPITARJEVA ULICA 6

IL NADSTROPJE

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

Ni rada ne govorim o Doonih, povej mi rajši, na kak način si mi varuh?

Po šolekem pravu si moja varovanka zato, ker si bila prej pod varstvom mojega očeta. Ker mi je oče umrl, si, vsaj po mojem mnenju, sedaj moja varovanka, kajti nasledil sem ga v vseh pravicah. Za tako zlahtno gospodično se ne spodobi, da bi bila še nadalje priča divjaških dejanj tukaj, zato te hočem odvesti s seboj. Povej mi, nisem li prav nič podoben, da bi ti bil varuh? Ali mi mar ne zaupaš?

Toda, dobri gospod Alan, sem odgovorila, mladim gospodičam ne pristoji, da bi hodile z mladimi gospodi po svetu, pa najsi so jim tudi varuhi. Prosim te, pojdi z menoj k mojemu dedu in mu pojasni zadevo. On te bo mirno poslušal in ti ne bo storil nič zalega.

Hvala lepa, zlahtna gospodična Lorna. To bi pomenilo, spraviti kokeš v lišičji brlog! Kar lepo pojdi z menoj, otrok. Prisegam ti, da se ti niti las na glavi ne bo skrivil in te varno povedem v London. Po naših zakonskih predpisih imam polno pravico, da te vzamem v svoje varstvo.

Saj si malo prej rekla, da si se iz prava naučil samo tega, kako se živi brez zakonov.

To si pametno povedala, zala nečakinja. Tvoja duhovitost me navdaja z zaupanjem. V tem hipu bi te morda prekosila samo moja mati, tvoja tetka. Ona bi te zelo rada sprejela v svojo hišo, dasi ne ve, da sem prišel sedaj pote. Čez nekaj mesecev boš že lahko slovela pri svečanostih na našem

dvoru, namesto da bi mlada venela tukaj.

Okrenila sem v stran, da bi se malo premislila. Četudi se mi je zdel po svoji naližpani zunanosti in brezskrbnem vedenju precej lahkomiselni, vendarle nisem bila v dvomu, da mladenič pošteno misli in mu pod prijetnim obrazom teče živa, junaska kri. Spomnila sem se tudi svoje tete Sabine, ki je neprestano molila, da bi prišla na kak način iz Doonske doline. Zdajci se je izza temne oblačne grmade krvavo zablistalo in trikrat zapored tresnilo. Pri tem sem se domislila doma in svojega starega očeta, ki sem ga samega pustila, zato sem naglo izpregovorila:

Ne morem, ne smem s teboj, gospod Alan Brandir, premalo resen in premlad si zame. Moja teta Sabina ne bi želela tega in svojega starega deda ne smem zapustiti brez njegovega dovoljenja. Srečno se ti zahvaljujem, ker si me obiskal, toda vrni se lepo po poti, po kateri si dospel.

Kesala se boš, lepa nečakinja, če ne pojdeš. O da bi bila tukaj moja mati, ona bi te hitro pregovorila. Toda za gospo bi bilo pretežavno, da bi te obiskala, kakor je to storil in upa še storiti njen nevhvaležni sin. Po strmih pečinah sem priplezal dol in po istih krnicah se bom moral vrniti domov. Zbogom zdi, lepa nečakinja Lorna, vidim, da se ti nočoj muči. Ponosen sem, da sem ti varuh. Daj mi samo eno cvetko za spomin! — tedaj mi je vrgel z roko poljub, a jaz sem mu vrgla nazaj sopek kozjih parkeljev — potem pa zbogom; zaupaj vame, kajti kmalu bom zopet tukaj.

Nikoli več ne prideš semkaj, gospodek, je zagrmelo pri tej priliki kakor grom topa. Karver Doone je zgrabil Alana Brandira ko pajek muho. Mladenec je hotel zakričati, toda glas mu je od

strahu zamrl v grlu. Nato se je kakor osramočen okrenil in se mu postavil po robu. Junaško se je boril in trgal, da bi si oprostil roko in bi mogel prijeli za svoj meč. Toda to mu je bilo prav tako nemogoče, kakor da bi živ pokopan bolnik hotel odvaliti skalo s svojega groba. Karver Doone je s porogljivim nasmeškom oval roke okoli njegovega šibkega života, ga dvignil kakor pestunja dete in ga odnesel v temo.

Jaz sem bila tedaj mlada in neizkušena, mnogo mlajša, se mi zdi, kakor sedaj po enem letu. Toda če bi se to gorde dejanje danes poskušala pogubiti, četudi bi to plačala s svojim življenjem.

Toda tedaj je bila noč in strah mi je vzel vse moči. Nad menoj je treskalo, videla sem še zadnji obupni pogled svojega nečaka, nato je pa zavladala grobna tišina, skozi katero so žvigali oddaljeni pobjski. Srce mi je navdala taka groza, da nisem mogla niti ziniti. Pošla mi je sapa in nisem vedela, ne kje sem, ne kdo in kaj je bil poleg mene. Težala sem odeta pod visokim drevesom, ki se je stresalo od grmenja. Nisem mogla ne šteti časa, ne ječati in nogo so mi odpovedale.

Prisluškujoč plaho žvižganju vetra in jeku oddaljenega grmenja, sem razločila oster udarec železa in težak padec. Nobenega nemožnega krika, nobenega klica za milost ni bilo čuti vmes. Karver Doone ve dobro, kaj se je zgodilo, in prav tako ve to ubiti Alan Brandir.

Naprej Lorna Doone ni mogla govoriti, ihtenje ji je udušilo besede. Med pretrganim jokanjem mi je izmrmrala še strašno dopolnilo, da je nekaj dni pozneje videla Karverja Doona, ko je kadil rjavo kratko smotko, kakršne je imel tedaj pri sebi njen

ubogi nečak. Rad bi jo bil vprašal, je li povedala to svojemu dedu ali svetniku, toda mladenka je bila telesno in duševno tako izžrpana, da se je nism upal nadlegovati z nadaljnjim poizvedovanjem. Ko je videla, da sem bil v skrbeh zanjo, se je pričela tudi ona bati za moje življenje in je imela v mislih samo to, kako bi srečno ušel iz nevarnega kraja. Mene je sicer mikalo videti, ali bo zloglasni Karver tudi sedaj v mraku poskušal storiti kaj takega — toda vključ temu mi ni bilo nič kaj pogodu tamkaj. Kraj je bil samotni in nevaren, zato se je tudi mene pričel lotovati strah, ki sem Lorno odvrčal od njega.

Dvaindvajseto poglavje

Dolg pomladni mesec.

Ko sem stihal Lornino zgodbo, sem slabe volje krenil nazaj domov. Ostalim mojim težavam se je zdaj pridružil še strah zanjo. Več ko jasno mi je bilo, da ne bo ko nečakinja visokega škotskega lorda hotela imeti nobenega opravka z menoj. Ki sem bil le svobodnik in bi bili tudi moji otroci zgolj svobodniki. Sprva mi je bilo žal ubogega mladelega gizdalnička in rad bi se bil pošteno postavil zanj; toda čemu se je pa plazil brez kakršne koli pravice in nepovabljen okoli Lorne?

Bolj ko na vse drugo sem bil pa nevoljen na svojo lastno neodločnost, nespametnost ali bojazljivost, karkoli je že to bilo, ki me je zadrževala, da ji nisem še pred njeno povestjo razodel svojega srca in ji dal prilike, da razmisli o tem. Sprčo njene čudovite lepote sem se lahko upravičeno bal, da mi jo odvede kak mladec visokega pokolenja in me za vedno loči od nje. Ob tej misli sem nehote stiskal pesti.